

Cirkusz a színházban! Óriási siker! Ma vasárnap utolsó két bucsuelőadás

délután fél 5 és este fél 9 órai kezdettel. Mindkét előadás mérsékelt helyárakkal. Jegyek elővétele a színház nappali pénztáránál.

„Alföldi Antológia”

Irta: Lendvai István

Akarmilyen természetes is, hogy az ember lelkileg mindhaláláig legközelebb marad érzéseiben ahhoz a szűkebb patriájához, amelynek tájképei legmélyebben nyomódtak lelkébe a gyermekkor és az ifjuság fölöttébb érzékeny éveiben: az egész haza, az egész Magyarország szeretetével veled, hogy azért annak minden táját élvezzük, megértjük, minden országrész érdekeit szívünkön viseljük. Most is éppen az Alföld szeretete adja kezébe a sorok nem alföldi származású írójának a tollat, hogy Szegednek, a nagymúltú és ma is nagyrahalott alföldi metropolisnak, közvéleményét figyelmeztesse valamire, ami az Alföld kultuszának nevében készül, de ami a jelek szerint nem azt fogja szolgálni, hanem ismeretlen egyének legszemélyesebb üzleti számításait.

Figyelmes kezek eljuttatták hozzám azt a nyomtatott körlevelet, amely föl és alá az van nyomtatva: Az „Alföldi Antológia Szerkesztőbizottsága, Békéscsaba”. A körlevél szövegéből aztán kiderül, hogy ez a tisztelt szerkesztőbizottság, amelynek tagjai véletlenül sem nevezik meg magukat, egy „nagy szabású, a mai alföldi irodalmat felölelő könyv megjelentetését tervezi”. Azt is megtudjuk belőle, hogy a névtelen bizottság célja „tisztán irodalmi cél, amely mentes minden eddig használt és megvetésre méltó pénzszerzési vágytól”. Mindezt a magamfajta idősebb gyermek „hallja örömmel, bár a vágyat kielégíteni szokás és nem „használni”. De öröme nyomban elfelhősödik, mikor azt olvassa, hogy a mai alföldi irodalmat „felölelő” könyv verseskönyvnek terveződik, már pedig az Alföld irodalma semmiképp sem korlátozódik költeményekre, — és hogy az „Alföldi Antológia” mindazokat a verseket „le” fogja közölni, amelyek az ismeretlen antológiászerkesztők által kívánt mértéknek megfelelnek, ami természetesen egyáltalán nem biztosíték arra, hogy csupa költői értékű írás fog belekerülni az antológiába.

Mikor aztán megtudjuk, hogy a 300—400 oldalra tervezett antológia példányonként 5—6 pengőbe fog kerülni s akinek csak egy verse jelenik meg benne, annak egy példányt, aki az antológiában egy oldalnál több helyet igényel magának, annak „minden további többletdíjért további egy-egy példányt” kell átvennie, akkor már egészen nyilvánvaló: miről van itt szó? Az „Alföldi Antológia” megjelentetése „címén, A teljes világosságot aztán ad deríti a „tisztán irodalmi” célra, hogy a könyvet országosan fogják terjeszteni az ismeretlen békéscsabai szerkesztők.

Mindenekelőtt több, mint bizonyos, hogy valamire való alföldi költő nem fogja alávetni magát egy ismeretlen, minden jogos feltevés szerint hivatalt szerkesztőbizottság ítélte alá s nem fog pénzt kiadni egy-két versének kegyes kinyomtatásáért, mikor hiszen alföldi és fővárosi lapok egyaránt szívesen közölnek és honorálnak jó verseket, akárhol íródtak is azok. Nem kell bizonygatni, hogy ez az antológia nem a Sik Sándorok, Oláh Gáborok, Sántha Györgyök lantjának megszólaltatásában kísérletezik, az nem is szorul rájuk. Általában a vérbeleni tehetséges vidéki költők mindig találnak kiadót verseskönyvük számára és itt nem is arról szól az ének, hogy alföldi költőket gyűjteményes kiadáshoz segítsenek. Ellenben az is több, mint bizonyos, hogy az

ambiciózus, de kisteheztőségű versfarcagok minél nagyobb számban fognak jelentkezni, hiszen a felszólításnak ahhoz a passzusához, hogy „ki nem maradjon belőle (már mint az antológiából) lehetőleg senki sem”. A senki mindenestre benne lesznek! A költői Parnasszus reménytelen osztrómlóinak megér egyszer vagy többször is hat pengőt az, hogy szellemi terméküket nyomtatásban lássák, mégpedig olyan kötet lapjain, amelyet mint „az Alföldi lelkét” fognak „országszerte terjeszteni”. A rossz, vagy legalább is gyenge verselmények szerzői tehát hiúsági szempontból jól járnak, de jól jár a szerkesztőbizottság is, amely nemcsak a nyomdaköltségeket szerzi meg a nagytratór versfarcagokon, hanem egy-egy ingyen terjesztőt is nyer mindegyikük személyében, mert ugyan melyik „elnyomott lángész” nem fogja buzgóan ajánlani atyjafiai és ismerősei körében azt a remekművet, amelyben az ő rigmusai is segítik megszólaltatni az Alföldi lelkét?

De vajon jól jár-e a magyar kultúra általában és a gyanútlan könyvvásárló közönség sajátosan, amely elé az antológia majd úgy kerül példányonként 5—6 pengőért, mint az Alföldi lelké.

Föld költői kiválóságainak gyűjteményes megnyilatkozása, mint az Alföld költőileg disztillált szellemisége? Es vajjon mit nyer majd az Alföld valóban szükséges kultusza azzal a csalódással, amely a versek iránt érdeklődő, tehát magas igényű közönséget egyrészt a maga műveltségén, másrészt a komoly kritikán keresztül érni fogja? Ime, ezek a kérdések, amelyekre olyan természetesen a felelet, tejszik kötelezőségévé az Alföldi igazi kultuszát szíven viselő közirónak, hogy egyfelől jókor figyelmeztesse az alföldi és az országos közvéleményt, másfelől, hogy megkérje az üzleti szellem fürge hordozóit: elégtessék ki üzleti ambíciókat talán más módon, de ne rángassák elő üzleti spanyolfalnak az Alföldi lelkét, az alföldi költők megsegítését, a „tisztán irodalmat”. Ha komoly kiadók elsőrendű magyar tehetségek műveit, a szerzők kellő honorálása mellett maguknak nagy jóvedelmet szereznek: ez rendjén van, mert a nemzeti kultúráért szolgálattal jutnak hozzá. De rászabadítani a dilettantizmust a közönségre, a dilettánsok és a közönség megválasztásával: ez nincs rendjén. Az ilyesmi nem illik a mai időkhöz, nem illik a keresztény örségyváltáshoz és nem méltó az Alföldnek ahhoz a kultuszához, amely szívére minden igaz magyar, származzon bár a Dunántúlról, a Felvidékről, vagy Erdélyből. Az ilyen üzleti lélek egyáltalán nem az Alföldi lelke.

kompozíciói képezik. Műveiben az alföldet keresi, a nagy horizontot, a hatalmas eget s az alatta hangyamód dolgozó embereket. Tiszai kompozícióiban, valamint az agyagon s a homokon csillandó napfény reflexeiben mozgó figurái, tömörkényi meglátásokat karakterizálnak. Talán megmagasabbrendű művészi tervlatokat érzékeltet vallásos tárgyú képeiben. Színeinek erőtlenül aranybarba tonusában kifinomult érzékkel harmonizálja jól értelmezett kolorizmusát. Rajzkészsége biztos, formálása sommázó, egyszerű. Képei őszinteségének útját annak a festői magának megerésében és virágfakadásában találjuk, amely a mély barnákban az alföldi lelkiséget jelentő táji és típus karakterét érzékelteti. Ha Koszta tüzes, mély színeire gondolunk, nagyon sok alkatbeli közösséget találunk ennek az alföldi lényegét megérző és érzéketni tudó mesternek és Dorogi Imre munkáiban. Egyházi művei nem freskószerűek, képei sokszor légiesek, atmoszférikus párologók, mégis súlyosak és mélyre hangszerelek, gordonkabúgás szerű kolorizmusukkal festőileg drámai tartalmúak. Művészi célkitűzéseiben nem kapkodó, egyenesen halad kijelölt útján s minden részleteredményt az egység érdekében használ fel, vagy hagy el. Kompozíciói nem dús fantáziájúak, de alaposan konstruáltak és kirgyszírozottak.

Dorogi Imre a festő érzékeny szemével és minden életmegnyilvánulásra reagáló lelkével él az alföld inspirációi között. Rengeteg vázlat, könyve tanuskodik élményeiről, amelyeket művészegyenlőse nagy karakterizáló készséggel rögzít. Intim tiszai részletek, homokszállító hajók s a kanyargós folyó sokszínű élete különöböző megvilágításban érdekes reflexekkel. Halászhók, csónakosok, horgászok, fürdőzők, hajósok s a Tisza körül élő, dolgozó, lézengő típusok épp úgy érdekelnek, mint amilyen szeretettel figyel s rajzolja a tág horizont rónaságban lombhárú jelegésző állatokat s a fantasztikus rajzú mosolygós, majd komor felhők vonulását.

Talán nem túlozunk, ha kapcsolatot keresünk Tömörkényi vagy Móra alföldi élményű irodalma és Dorogi Imre alföldet karakterizáló ábrázoló művészeté között. Amit az előbbieket megéreztek a tájból s az emberből és érzékeltették egyszerűen, súlyosan tömör mondataikkal, azt Dorogi megérti a színből, a formából, a nyomott világossággal telt atmoszférából és a festészet nyelvén érzékelteti, tömör formáiban, mély tonusú színeiben.

Dorogi Imre sokfelé utazott és sokfelé festett. Északolaszország festői szépségeiért épp úgy lelkesült, mint Tirol vagy Karinthia lilászék párás vidékeiért. De bárhol tartózkodik s bármit fest, élesen hangsúlyozódik ki műveiből az alföldi tájkörében élő művésznek a táji karakterhez fűződő magyaros érzelmi világa.

Temesváry József

Műteremlátogatás Dorogi Imre festőművésznél

(A Délmagyarország munkatársától) A szegedi képzőművészeti kiállításokon évek óta nélkülözzük azt az értékes színt, amit Dorogi Imre tartalmas és egyre fejlődő piketúrája jelent. Fővárosi lapok művészeti rovatában annál gyakrabban találkozunk nevével, amikor egy-egy tárlaton feltűnést keltően szerepel. Állami és fővárosi vásárlások fémjelzik művészi útját.

Dorogi Imre baráti körének rábeszélésére elhatározta, hogy a közeljövőben bemutatja visszavonult éveinek termését Szeged közönségének. Résztvesz ő is a már oly szép eredményt jelentő muzeumi kiállítás sorozatában. Most azért kerestük fel műtermében, hogy mielőtt sor kerül kiállításának megrendezésére, általános ismertetést közölhessünk művészetéről.

A Vidra-utca egy bérházának harmadik emeletén, hatalmas méretű képei, rengeteg tanulmánya és vázlata között találjuk meg Dorogi Imrét. A lekötelezően választékos modorú művész örömmel veszi tudomásul látogatásunk célját s szerényen hátrítja el magát a nyilatkozat vagy interjú adás körüli óhajunkat. Ehelyett felsorakoztatja elének raktározott képeinek nagy tömegét. A képek láttán rájövünk, hogy Dorogi Imrénél fe-

lesleges a nyilatkozat, magyarázat vagy művészi program ismertetése, mert ékesszólóan bizonyítják műveik mély piketori kultúrával rendelkező lírai lelkű művész egész festői magatartását.

A képek szemlélése során megismerjük a Balló-növendék Dorogi-nak a Képzőművészeti Főiskolán végzett tanulmányait, nagy formakész-séggel előadott, mély barnákba ágyazott, frans-halsi szélességgel festett műveit. Már itt a kezdeten, az indulás első eredményeiben megpillantjuk Dorogi Imrénél a jelenben kifejlődött és élvonalbeli pozíciót jelentő művészetének a magját. A kezdet forma és szín elképzeléseit az idők során a céltudatos munka, a saját értékeit ismerő művész elmélyedő kutatása megérlette, kiteljesítette. A főiskoláról a háborúba indult Dorogi Imre többéves kényszerű interrupcióját, a 20-as években a nyaranta ismétlődő kecskeméni plein-air tanulmányok indítják ismét el. Az alföldi szabad ég alatt találja meg kapcsolatot a témakörrel, ami nemcsak tartalmat ad az eddig észtonősen érzett festőiségének.

Művészetének lényegét, a hagyományok alapjaira épített őszinte magyar lelkiségből fakadó s az európai kultúrán csiszolt, poetikusan felépített

Villanvkörték
gramofon lemezek
(ócska lemezeket megvásárolok)
zeblámpaelemek
rádiócsövek és alkatrészek
játékárak
olcsó beszerzési helye
MARKOVICS
Tisza Lajos-körút 44. Tel.: 30-26.

Hungária tehertax
Vállalat
működését megkezdte.
A nagyérdemű közönség
figyelmét erre felhívjuk.
Kérjük a fuvaroztató köz-
önség szíves pártfogását.
TELEFON: 26-72.

Szerencsi
édességek

Széchenyi tér 12.